

**Den utvidede utenriks- og konstitusjonskomite
og sjøfarts- og fiskerikomiteen
Fellesmøte tirsdag den 24. mai 1960 kl. 11.**

Møtet ble ledet av formannen i utenriks- og konstitusjonskomiteen,
F i n n M o e .

Til stede var: Av utenrikskomiteens medlemmer: Borten, Løbak, Kjøs, Mellesmo, Finn Moe, Offerdal, Erling Petersen, Reinsnes, Røiseland, Wikborg, Langhelle, Hareide, Hegna, Hønsvold, Benum (for P. Ingebretsen), Lyng (for Ingvaldsen) og Borgen (for Vatnaland).

Av fiskerikomiteens medlemmer: Eikrem, Engan, Sunniva Hakestad Møller, Hamran (for Hareide), Langeland, Nybø, Johs. Olsen, Solli (for Sjaastad), Stavrand, Storeide og Warholm.

Formannen: Som kjent vedtok Stortinget 13. mai 1960 å sende til den utvidede utenriks- og konstitusjonskomite sammen med sjøfarts- og fiskerikomiteen utenriksministerens redegjørelse i Stortinget samme dag om sjøgrensespørsmålets stilling etter den annen Genève-konferanse om havets folkerett. Da bør jo de to komiteer velge en ordfører for saken, men jeg vil foreslå at vi utsetter dette valg til vi har drøftet en del hvordan vår innstilling skal se ut.

Om komiteens medlemmer ikke tar meg det ille opp, vil jeg gjerne si for mitt eget vedkommende at slik som hele denne situasjonen ligger an, hvor Regjeringen skal gå til forhandlinger med andre land, tror jeg det ville være en fordel om vi gjorde vår innstilling kortest mulig. Ja, jeg ville faktisk gå så langt – jeg bare utkaster tanken – som til å foreslå at vi ikke sier noe, men bare foreslår for Stortinget å ta redegjørelsen til etterretning. Jeg tror at slik som situasjonen er, vil enhver divergens og i det hele tatt ting som sies fra komiteene, lett kunne bli brukt mot de norske forhandlere. Jeg kunne eventuelt tenke meg at man ga uttrykk for sin oppfatning når det gjelder selve det prinsipielle syn, men da på en slik måte at det ble klart at det bare var en prinsipiell tilkjennegivelse.

Jeg vil altså foreslå at vi bare sier at komiteen har behandlet redegjørelsen og anbefaler Stortinget å ta den til etterretning.

Røiseland: Eg kan i og for seg gå med på framlegget frå formannen. Eg går ut i frå at det ikkje i det ligg at det skal vere ulovleg å ta ordet i Stortinget. No er eg for min part ikkje så heilt samd i den formuleringa som utanriksministeren hadde valt, eg synest ho var for kategorisk. Men det er jo klårt at som det heile ligg til, må vi vere varsame med å seie ting. Når vi no skal ta opp tingingar med andre land, må dei helst få inntrykk av at vi står så samla som det i det heile er råd. Så eg lovar no for min part at eg skal vere varsam i Tinget, men eg vil ikkje binde meg til å teie stille. Under den føresetnaden kan eg slutte meg til framlegget frå formannen.

Wikborg: Jeg har ikke hatt anledning til å delta i sakens behandling i de siste månedene, og jeg vet jo ikke om eller i hvilken utstrekning den formulering utenriksministeren brukte i møtet 13. mai var behandlet i disse to komiteer på forhånd. Jeg synes ellers, på samme måte som hr. Røiseland, at formuleringen var vel skarp, og kanskje unødig skarp i denne omgang.

Det er et spørsmål om fremgangsmåte. Jeg er klar over at slik situasjonen har utviklet seg, må vi frem til en 12 miles grense – men etter vennskapelige forhandlinger med de land som det i vesentlig grad angår. Jeg hadde trodd at de første initiativ fra Norge burde gått ut på å få enten de 54 landene eller i hvert fall de som har kyst til Atlanterhavet til å komme sammen for å prøve den veien og se hvor langt man kunne komme. Jeg tror det ville vært et taktisk gunstigere opplegg, men jeg kjenner jo ikke grunnene til at utenriksministeren kom med den svært kategoriske uttalelse som han hadde i sin redegjørelse.

Ellers er jeg helt enig med formannen og hr. Røiseland i at vi på det nåværende trinn skal være overmåte varsomme, og jeg tror det er klokt å komme med en innstilling omtrent som den formannen antydte.

Nå skal vi altså få en redegjørelse fra utenriksministeren på lørdag, og vi får debatt om den den etterfølgende mandag. Jeg vet ikke om det er meningen at man da samtidig skal behandle redegjørelsen av 13. mai, om man vil komme inn på disse tingene da. Jeg har ikke lyst til i åpent møte, å si det samme som jeg sa nettopp nå om fremgangsmåten her, fordi det i noen grad kan svekke vår forhandlingsposisjon, så jeg vet ikke riktig hvordan man skal behandle spørsmålet om det kommer frem nå på mandag. Vi kan vel ikke gå det helt forbi. Under en forhandlingssituasjon må vi vise meget stor tilbakeholdenhet og resignasjon og forsiktighet, det er jeg klar over, men det litt for kategoriske opplegget skaper der visse vanskeligheter, synes jeg.

Formannen: Jeg kan kanskje få lov til å lese de to avgjørende avsnitt i utenriksministerens redegjørelse. Han sier:

"På bakgrunn av denne situasjon finner Regjeringen det ikke lenger forsvarlig å utsette spørsmålet om en norsk utvidelse. For at vi bedre skal kunne trygge våre kystfiskere mot de skader fremmede trålere hvert år volder på norsk faststående redskap, og for å sikre fiskernes næringsgrunnlag i framtiden, vil Regjeringen nå treffe de nødvendige forberedelser med sikte på å utvide fiskerigrensen til 12 mil.

Regjeringen er naturligvis klar over at når vi går til en slik utvidelse, vil det kunne medføre alvorlige vansker for de fremmede lands fiskere som i dag driver fiske i norske farvann mellom 4 og 12 mil. For å gjøre det lettere for disse fiskere å tilpasse seg til den nye situasjon, er Regjeringen villig til å innlede forhandlinger med de fremmede land det gjelder, om en rimelig overgangsordning.»

Eikrem: Eg synest ikkje det er rett å la denne innstillinga gå berre med den svake formuleringa der. På bakgrunn av dei krav som er reiste, synest eg vi skulle fylgja opp utanriksministerens påstand der og kanskje heller forsterka den. Eg synest

i grunnen det var mykje rett i det hr. Erling Petersen sa i det siste møtet vi hadde her, at vi heller burde ha teke eit initiativ på eit tidlegare tidspunkt, enn at vi no likesom kjem etterpå, for vi har jo trass i alt ei heilt anna innstilling til dette spørsmålet enn britane og amerikanarane har – dei har temmeleg motsette interesser. Difor meiner eg at vi skulle fylgja opp det utanriksministeren har sagt på ein mykje kraftigare måte enn ved den formuleringa som formannen skisserte her.

Kjøs: Jeg kan slutte meg til den fremgangsmåte som formannen har antydnet. Når man står overfor en forhandling, slik som utenriksministeren har antydnet i sin redegjørelse, må det jo være lite hensiktsmessig å avgi en innstilling hvor bestemte standpunkter inntas fra Stortingets side. Derfor synes jeg formannens antydede fremgangsmåte har meget for seg, og jeg kan slutte meg til den.

Med hensyn til det som ble nevnt av hr. Wikborg om at det som først burde vært gjort var at Norge tok et initiativ til forhandlinger mellom de 54 land som stemte for kompromissforslaget på sjørettskonferansen, vil jeg bare nevne at utenriksministeren i sin redegjørelse for disse komiteer – som altså hr. Wikborg ikke hørte – meddelte at et slikt initiativ allerede er tatt, så vidt jeg husker fra Englands side, og han fremholdt også at han anså det for å være heldigere at et slikt initiativ ble tatt av en av de store makter enn at vi skulle ta det. Så det initiativet til forhandlinger mellom de 54, enten det nå blir på multilateral eller på bilateral basis, det er altså tatt og drøftelser er i gang. Jeg skal ikke si mer om det.

Når det gjelder denne innstillingen, synes jeg at det på det nåværende tidspunkt må være riktig at Stortinget der er tilbakeholdende, slik at man ikke binder seg på forhånd i de forhandlinger som vi står foran.

Johs. Olsen: Jeg tror også at det på det nåværende stadium er for tidlig for Stortinget å binde seg til helt bestemte standpunkter. Men vi må være klar over at når det gjelder det standpunktet som Regjeringen har tatt – vi kan kalle det kategorisk eller ikke – så er forholdene i landet og reaksjonen i landet slik at Regjeringen måtte ta det standpunkt den tok, og som det heter i redegjørelsen, «nå treffe de nødvendige forberedelser med sikte på å utvide fiskerigrensen til 12 mil». Men så sies det videre – det er det samme som formannen refererte: «For å gjøre det lettere for disse fiskere» – altså de som har drevet fiske mellom 4 og 12 mil – «å tilpasse seg til den nye situasjonen, er Regjeringen villig til å innlede forhandlinger med de fremmede land det gjelder, om en rimelig overgangsordning».

I det siste møtet vi hadde her, og for øvrig også ellers, har jeg forstått det slik at stort sett er begge komiteer enige i at man ikke uten videre skal proklamere 12 mils grensen og så forhandle etterpå, men at man skal innlede de nødvendige forhandlinger om en overgangsordning noenlunde som den de 54 land gikk inn for i Genève, og som også Norge gikk inn for der. Sist vi hadde møte nevnte jeg for min del at jeg synes det ville være rimelig at man fikk en multilateral avtale, fordi de 54 land jo hadde gått inn for en slik avtale i Genève, men jeg tror at man på det nåværende tidspunkt heller ikke skal binde seg med hensyn til noen uttalelse om

hvorvidt det bør være en multilateral eller en bilateral avtale, det må Regjeringen vurdere.

Jeg tenker f.eks. på Sovjet, som har den største trålerflåten av alle nasjoner i dag, og som fisker langs hele kysten av Nord-Norge, slik at den stilling Sovjet inntar, har den største interesse for oss. Hvis en multilateral avtale mellom de 54 land skulle bli som den disse landene stemte for i Genève, ville det kanskje bety at russerne ville føle seg likesom forpliktet til å være imot, fordi de jo var imot i Genève, men ved tosidige avtaler ville et slikt prestisjespørsmål ikke komme inn. Hvis vi får tosidige avtaler med f.eks. Storbritannia og Tyskland om grenser på 6+6 mil og en overgangsordning med rett til fiske i beltet mellom 6 og 12 mil i 5 eller 10 år for vedkommende lands fiskere, følger derav at fiskere fra de land som ikke vil gå inn på en slik tosidig avtale med Norge, må holde seg utenom 12 mils grensen, og derved vil de komme i en ugunstigere stilling enn de andre. Det kan føre til at vi kan oppnå liknende avtaler med disse land som vi har interesse av, som f.eks. Sovjet-Samveldet, at de på en måte blir tvunget med, for ellers må deres fiskere holde seg utenom 12 mils grensen.

Dette vil i praksis si at vi må ha vakthold både ved 6 mils og ved 12 mils grensen, det vil bety flere skip og større anstrengelser for å holde grensen enn før, men jeg tror allikevel at det vil være en fordel. På samme måte kan vi kanskje oppnå fordeler overfor Danmark når det gjelder Grønland og Canada når det gjelder Newfoundland osv. Vi er ikke interessert i noen 12 mils grense der, like lite som de danske fiskere på Sørlandet er interessert i en norsk 12 mils grense. Vi kan kanskje på den måten oppnå gjensidige avtaler som er i begge lands interesser.

Men vi er jo ennå på et helt forberedende stadium. Så vidt jeg husker, ble det i det siste fellesmøtet nevnt at Storbritannia, Canada og De forente stater drev forhandlinger om bilaterale avtaler i London. Vi kjenner ikke til om de er kommet til noe resultat der, eller om de forhandlingene kan føre til nye forhandlinger hvor også Norge vil komme med. Under de omstendigheter støtter jeg formannens forslag om at vi i innstillingen til Stortinget bare viser til utenriksministerens redegjørelse og anbefaler den vedlagt protokollen.

Storeide: Hr. Johs. Olsen karakteriserte fråsegna frå utanriksministeren som kategorisk. Så vidt eg forstod hr. Røiseland og hr. Wikborg, syntest dei ho var *for* kategorisk, og dersom eg ikkje misforstod hr. Eikrem, syntest han ho var mykje for svak. Eg trur dette gir eit lite bilete av dei nyansar som er til stades ikkje berre her i denne vesle flokken, men i Stortinget i det heile. Derfor er eg, som situasjonen er no, bortimot livande redd for at vi skal få ein diskusjon om denne saka i Stortinget. Eg trur eg må ta meg lov å be oss alle saman om at vi denne gongen resignerer totalt, for ikkje å øydelegge den forhandlingsposisjonen som utanriksministeren har så innarleg vel bruk for å ha, ved å la det kome til syne kor pass ueinige vi i realiteten er. Derfor må vel beste løysinga vere den som formannen har føreslege, at vi berre legg saka ved protokollen, og at vi tar oss saman og teier stille.

Hareide: Jeg hadde i grunnen ventet etter de innlegg vi fikk her i det siste fellesmøtet, at utenriksministerens formulering i hans redegjørelse for Stortinget ville blitt noe mindre skarp og avgjort, og ikke så kategorisk som vi alle fikk inntrykk av at den var. Det ble jo nokså klart sagt fra her av dem som er livende redd for denne utvidelsen av grensen, at han måtte forsøke å være så forsiktig som mulig, og vi fikk nærmest inntrykk av at han også ville komme til å være det. Men den formulering vi fikk i Stortinget, den skuffet ikke så lite, i all fall dem som ser saken slik som en del av oss gjør det, og vi har også sett at reaksjonen ute i verden på det som ble sagt, har vært ganske kraftig, og den er nokså klar fra de nasjoners side som dette angår. Det står jo at Regjeringen vil «treffe de nødvendige forberedelser med sikte på å utvide fiskerigrensen til 12 mil». Hadde det enda stått at man ville gå til de nødvendige forhandlinger med det siktemål, ville det straks vært bedre. Nå kommer jo ordet forhandlinger litt senere i redegjørelsen, men det skulle jo likesom være bakgrunnen for det hele etter min oppfatning, og det kommer litt for lite klart fram. Slik som det står her, er det blitt til at det man fester seg ved, er at man vil treffe forberedelser for å utvide grensen til 12 mil.

Men slik situasjonen er i dag, tror jeg nok at vi tjener på å si minst mulig i denne anledning. Jo mer vi sier, desto mer blest blir det om det, og reaksjonen vil bli deretter. Så jeg er i grunnen enig med formannen i at vi må si minst mulig i innstillingen, og at vi også tjener på å si minst mulig i Stortinget – kanskje ingenting. Dessuten må vi ikke gi oss ut på, på dette tidspunkt å binde oss på noen som helst måte. De denne utvidelsen går ut over i vårt eget land, trenger sannelig tid for å omstille seg, det er alvorlige ting som forestår for en stor del av vår mest moderne fiskeflåte hvis vi går til en utvidelse til 12 mil. Hvor i all verden skal vi gjøre av den? Vi må ha tid til å tenke oss om, til å omstille oss, ellers blir det økonomisk ruin for mange. Jeg tror nok også at vårt land trenger tid før en går til gjennomføring av en 12 mils grense. Det er ikke gjort i en håndvending å stable på bena det oppsyn og den kontroll som skal til for å verne en grense som skal gå så meget lenger ut enn den vi har i dag. Jeg tror vi trenger tid alle parter, for å komme oss ut av den vanskelige situasjonen som vi nå er kommet opp i når det gjelder fiskerigrensespørsmålet.

Engan: Jeg bad om ordet for kort å erklære meg enig i det utenriksministeren sa i sin redegjørelse. Jeg kan ikke se det på samme måte som hr. Hareide. Han sa at det var klart sagt fra i forrige møte her at man måtte uttrykke seg forsiktig. Det var nok sagt fra hr. Hareides side, men det var andre som sa det motsatte. Jeg for min del sa f.eks. at jeg syntes det var det riktige øyeblikk til å si fra i Stortinget at man tok sikte på en utvidelse av fiskerigrensen til 12 mil. Og dette har utenriksministeren gjort. Jeg tror vi skal være klar over at det er situasjonen som har tvunget ham til å gjøre det. Vi kjenner jo alle hr. Hareides syn, og vi vet også at han er ikke noen hvemsomhelst i norsk fiskerinæring. Men på den annen side skal vi være oppmerksomme på at stordelen av den norske fiskerinæring ser det slik at man må få en utvidelse av grensen hvis man skal kunne konkurrere med de utenlandske trålere som nå ligger like utenfor stuedøra vår.

Jeg er enig med formannen i at man må si minst mulig i innstillingen, og si det forsiktigst mulig, og jeg er også enig med hr. Storeide i at det i debatten i Stortinget må være riktig å uttrykke seg forsiktig, slik at vi ikke møter splittet ved forhandlingsbordet når vi skal forhandle med andre land om dette spørsmål.

Formannen: Jeg har tegnet meg selv. Jeg vil bare peke på det som også den siste taler gjorde oppmerksom på, at utenriksministeren her jo har måttet balansere mellom to ønsker. For min part synes jeg at han kanskje var vel kategorisk, men på den annen side er det jo ikke satt noen tidsfrist, det sies bare at man vil forberede seg på det.

La meg for øvrig opplyse at Regjeringen er i kontakt med Storbritannia om saken. Og den britiske regjeringens erklæring måtte man jo vente. Det er ganske klart at den britiske regjering ikke kunne la være å sende ut en erklæring – som for øvrig etter min oppfatning ikke er så skarp. Den britiske regjering er jo ganske klar over hvordan situasjonen ligger an.

Når det gjelder en eventuell debatt i Stortinget, vil jeg si at man må jo legge samme syn på spørsmålet om en debatt i Stortinget som man legger på en eventuell uttalelse fra komiteene, og jeg ville se det som en fordel at vi eventuelt sa minst mulig i Stortinget.

Jeg vil da høre om vi ikke kunne være enige om å si minst mulig, hvis vi formulerer vår innstilling slik:

«Idet de to komiteene legger vekt på at Regjeringen gjennom forhandlinger forsøker å nå fram til rimelige overgangsordninger med de interesserte land, tilrår komiteen Stortinget» osv.

Det synes jeg skulle være akseptabelt for alle her. Vi sier altså ikke noe om selve 12 mils grensen, om den skal gjennomføres hurtig eller sent. Vi sier bare at vi legger vekt på at Regjeringen gjennom forhandlinger søker å nå fram til rimelige overgangsordninger, og gjør dermed hele vårt skritt overfor utenverdenen noe mindre kategorisk eller drastisk enn det kunne fortone seg.

Langhelle: Jeg kan gi min fulle tilslutning til det opplegget som formannen er kommet med, også til den innstilling som han nå antydet. Det er bare ett punkt som jeg vil nevne, og det gjelder dette spørsmålet om debatt. Det er ganske klart at en debatt om denne saken vil ha en ganske særegen karakter. Den debatten vil av alle herværende legasjoner bli referert in extenso til de land som er interessert i dette spørsmål, og det legger et ganske bestemt bånd på vår debatt. Jeg forstod at hr. Røiseland i grunnen hadde tenkt seg at han skulle få sagt en del ting i en slik debatt selv om innstillingen skulle være tynn – det er vel for så vidt alle enige om at den skal være. Hvis der er et ønske om en virkelig bred debatt, da vil jeg stille det spørsmål: Bør ikke en sånn debatt da foregå i hemmelig møte, slik at vi i det åpne møte bare behandler innstillingen og vedtar den? Det er ikke noe forslag fra min side, men hvis der er et ønske om en bredere debatt, tror jeg at vi av hensyn til vår forhandlingsposisjon da bør ta den debatten i et lukket møte.

Røiseland: Når eg sa at eg syntest utanriksministeren hadde vore for kategorisk, så var det ut frå ei utanrikspolitisk vurdering. Det var ikkje etter noka som helst vurdering av dei næringspolitiske interesser i fiskeria eller av dei innanrikspolitiske spørsmåla. Eg såg det slik at vi måtte vere varsame med å seie noko som kunne kome i strid med den lina som vi hadde halde i fiskerispørsmål og i det heile i utanrikske spørsmål – at vi skulle ikkje ta oss sjølve til rette, vi skulle alltid tinge med dei andre. Vi har jo sett oss sjølve opp som det store «motbiletet» mot den politikk som Island førte. Det var ut frå ei slik vurdering at eg meinte at det var grunn til å streke under dette som utanriksministeren no har sagt om tinging – særleg å legge vekt på det. Og så fekk ein teie stille med dette at ein syntest han hadde vore for kategorisk – det går ikkje an å seie det i Stortinget no, i den forhandlingssituasjon som vi er komne i. Eg er einig med hr. Langhelle i at vi må vere forferdeleg varsame med å få eit breitt ordskifte i Stortinget, for det er klårt som dagen at det kjem alle interesserte nasjonar til å klippe og legge merke til.

No blir det altså i tilrådinga – så vidt eg forstod den utforminga formannen kom med – sagt nokolunde det same som eg hadde tenkt å legge vekt på i ordskiftet, når det gjeld dette med tinging, så når eg får sett nærare på det, kan det gjerne vere at eg kan gå med på å teie stille for min part.

Johs. Olsen: Det er vel slik at Regjeringen også gjerne vil ha en pekepinn for sitt videre arbeid. Det blir det for så vidt gitt når man viser til utenriksministerens redegjørelse hvor det heter at Regjeringen vil forsøke å få godkjent 12 mils grensen ved en overgangsordning. Men den beste måten hvis man skal gi råd til Regjeringen, vil selvfølgelig være å ha et hemmelig møte i Stortinget, for da snakker man mer fritt og uhemmet. For at Regjeringen skal få vite hva Stortinget mener, vil det sikkert være en fordel at saken blir behandlet i et hemmelig møte.

Vi er alle enige om at denne saken er av den art at man ikke bør si så mye om den offentlig. Men det er så rart med det: Hvis den skal behandles i et åpent møte, er det fristende for de forskjellige stortingsmenn å gi etter for det påtrykk de er utsatt for fra de organisasjoner de er knyttet til. Hr. Hareide representerer ett krav, én retning, og har påtrykk fra den organisasjon han står tilsluttet. Vi som er nær tilknyttet Norges Fiskarlag, har påtrykk derfra. Og Norges Fiskarlag har jo på sitt landsstyremøte nylig vedtatt en henstilling om at utvidelsen av fiskerigrensen til 12 mil må gjennomføres fra 1. januar 1961, punktum – uten å snakke om overgangsordning. Vi ser også at det er andre fiskere og fiskarlag som gir uttrykk for at man skal gjennomføre 12 mils grensen uten først å forhandle om overgangsordning. Hvis man da skal behandle denne saken i et åpent møte i Stortinget, er det jo fristende å gi seg til å følge anmodningene fra de organisasjoner som man er knyttet til. Og for dem som ikke er knyttet til noen organisasjon, kan det kanskje av politiske hensyn være fristende å forlate den linje som vi synes å være enige om her, nemlig at vi skal si minst mulig.

Jeg ser det derfor slik at for at Regjeringen skal få Stortingets virkelige reaksjon, vil det være en fordel at saken behandles i et hemmelig møte – slik som hr.

Langhelle antydnet. Da vil Regjeringen få vite Stortingets virkelige reaksjon i større grad enn hvis saken behandles i et åpent møte.

Wikborg: Jeg tror ikke det er så nødvendig med et hemmelig møte om denne saken, slik det hele nå ligger an. De forskjellige synsmåter og interesser som de forskjellige tingmenn representerer, er jo kommet sterkt frem i de forhandlinger som har vært ført her i disse fellesmøtene, så Regjeringen kjenner til alt det. Jeg tror ikke at en debatt i et hemmelig møte vil kunne by på noen nye synsmåter og for så vidt være til noen hjelp for Regjeringen.

Jeg tror på den annen side at vi må kunne føre debatten for åpne dører på en slik måte at det ikke ødelegger noe som helst i den forhandlings situasjon Regjeringen står i. Jeg er helt enig i det forslag som formannen nå sist kom med. Jeg tror det er en klok formulering. Jeg vet ikke om man kanskje burde tilføye noe om at disse forhandlingene må ta sikte på å oppnå full gjensidighet. Det er jo om å gjøre at vi får samme rettigheter i overgangstiden i andre farvann som vedkommende lands fiskere får i våre farvann. Det sier seg vel i grunnen selv, men det er et viktig punkt, synes jeg.

Jeg for min del har, på samme måte som hr. Røiseland, utelukkende betraktet saken og utenriksministerens redegjørelse ut fra en utenrikspolitisk vurdering, en vurdering av hvilken fremgangsmåte som vil være klokkest i et tilfelle som dette. Målet er jo klart: Hvis vi ikke skulle støte på absolutt uoverstigelige hindringer, så skal vi frem til en 12 mils fiskerigrense. Den side av saken er klar. Det er bare spørsmål om: Hvordan skal vi gå frem på den klokkeste og fornuftigste måte for å nå det målet? Og der er det en gammel, god regel at «man skall icke reta djuren i onödan». Man kan fare frem med lempe og allikevel med fasthet. Derfor tror jeg det hadde vært riktig å sette forhandlingene litt mer i forgrunnen enn de er kommet. Men om det endelige mål er det vel i grunnen ikke så stor uenighet. Selv om man ser på det med bitterhet og er engstelig for følgene av det, så er vi klar over at det er den veien vi kommer til å gå, og som vi *må* gå. Det er bare spørsmål om fremgangsmåten, man kan si om taktikken, for ikke å irritere for meget våre nærmeste venner i det internasjonale samarbeid – og da tenker jeg selvfølgelig først og fremst på Storbritannia. Det er utelukkende de betraktninger som har vært motiverende for mine innlegg i denne saken nå.

Stavrand: Eg trur at det frå dei hald som har interesser i fisket utanfor andre land sine kystar, blir overdrive litt når det gjeld dei vanskar ei utviding hos oss til 12 mil vil føre med seg. Men la no det vere så. Eg er einig med dei som meiner at vi no bør seie minst muleg offentleg omkring denne saka. Det rann meg i minne dei ord som er tillagt Michelsen i 1905: «Nå gjelder det å holde kjeft!» Eg trur det har gyldigheit når det gjeld denne saka. Vi skal vere svært varsame med å seie for mykje utover.

Eg er for min del godt tilfreds med den erklæring utanriksministeren la fram i Stortinget. Eg synest det var all right at han sa at målet vårt er å kome fram til 12 mils fiskerigrense, men vi er villige til å forhandle med dei interesserte om dei

nærare forhold. Og eg er litt redd for å svekke dette – eg har inntrykk av at den siste formuleringa som formannen nemnde, likesom vil gjere det. Utanriksministeren har sagt at vi er villige til å forhandle. Om det er nokon grunn for oss til å legge meir vekt på forhandlingar, er eg for min del nokså mykje i tvil om. Eg synest at den enklaste og greiaste formuleringa var at vi tok erklæringa til etterretning og la ho ved møteboka. Dermed hadde vi ikkje svekka utsegnene frå utanriksministeren på noko punkt.

La meg så til slutt få seie at eg har inntrykk av at dette spøkelset med frosenfisken sikkert vil kome nokså mykje fram i ordskiftet omkring denne saka. Etter mi oppfatning bør ikkje utanriksministeren og dei som forhandlar om denne saka, la seg skræme for mykje av dette. Det er naturlegvis bra at vi får selt mest muleg av frosenfisk til England. Men slik som det heile ligg an, trur eg ikkje at vi skal vere så overmåte redde om det skulle bli litt mindre. Eg trur nok at vi på ein eller annan måte må kunne få selt fisken vår. Og etter mi oppfatning kan vi ikkje gje kjøp her på bekostning av dei føremoner som vi vil oppnå med 12 mils grense, for ei lita vinning når det gjeld frosenfisken.

Reinsnes: Jeg kan være enig i den av formannen antydde behandlingsmåte fra komiteenes side, at man på dette tidspunkt bare foreslår at man tar redegjørelsen fra utenriksministeren til etterretning.

For øvrig vil jeg uttale at Regjeringens standpunkt i denne sak er – som det også tidligere har vært sagt – blitt godt mottatt av kystfiskerne. Og det var også nødvendig for norske fiskeriinteresser at dette standpunktet ble tatt, slik som saken har utviklet seg.

Med hensyn til den eventuelle debatt om denne sak i Stortinget, er det kanskje vanskelig for dem som er enige i 12 mils fiskerigrense, ikke å støtte kravet om 12 mils grense slik som det er pekt på av Regjeringen. Jeg synes for øvrig at Regjeringens standpunkt i denne sak ikke er mer kategorisk enn det burde være. Jeg kan være enig i at man bør være varsom i uttalelsene i Stortinget, men det må jo være tillatt for dem som er fra slike distrikter hvor dette spørsmålet er av avgjørende betydning for næringslivet, å gi sin positive tilslutning til utvidelse av Norges fiskerigrense til 12 mil. Det er uttalt at man må ta seg god tid med behandlingen av denne saken osv. Men jeg vil understreke at av hensyn til kystfiskeriene haster det med å få 12 mils fiskerigrense gjennomført.

For øvrig kan jeg slutte meg til de synsmåter som hr. Stavrand kom fram med i denne sak.

Formannen: Flere talere har ikke tegnet seg. Jeg vil da for det første si at jeg gjerne kan imøtekomme hr. Wikborg når det gjelder dette med gjensidighet, ved å føye inn adjektivet «gjensidig», slik at det kommer til å lyde: «... legger vekt på at Regjeringen gjennom forhandlinger forsøker å nå fram til gjensidig rimelige overgangsordninger». Det skulle også i og for seg gjøre denne uttalelsen sterkere.

Men etter å ha sittet og lyttet til denne debatt vil jeg rette en inntrengende henstilling om at man ikke får noen debatt i Stortinget. Jeg er nemlig meget redd for

at hvis noen overhodet tar ordet, så vil det bli en bred debatt. Det er ikke til å unngå, for som hr. Johs. Olsen riktig sa, her kommer distriktsinteressene inn, som de som representerer de distrikter det gjelder, vil føle seg så å si tvunget til å forsvare. Jeg mener det skulle være helt unødvendig for dem som er tilhengere av en 12 mils grense, å gå opp og gi støtte til dette, all den stund Regjeringen jo har erklært at den vil forberede overgangen til en 12 mils grense. Der er nemlig den store risiko at hvis man gir så voldsom støtte til 12 mils grensen, så vil de som ikke er enige i det, også ta ordet, fordi de føler at de *må* det av hensyn til sitt distrikt – for at de ikke, når de kommer hjem, skal bli bebreidet at de ikke varetok distriktets interesser i Stortinget. En slik debatt vil utvilsomt svekke vår forhandlingsposisjon, idet det eneste vi gjør på den måten, er å avdekke hvor vårt svake punkt er. Det er nemlig alle de som, fordi de fisker i andre farvann, er interessert i at vi ikke utvider vår fiskerigrense. Da henleder man altså direkte motpartens oppmerksomhet på et svakt punkt hos oss. Det vil etter min oppfatning svekke vår forhandlingsposisjon, og det burde vi ikke gjøre. Til tross for all uenighet om 12 eller 4 mil, må vi jo si at vi er som nasjon og som folk interessert i at også de som nå vil tape fiskerettigheter i fremmede farvann, får de best mulige overgangsbetingelser, de også.

Så jeg vil rette en inntrengende henstilling om at vi lar denne debatten ligge. Jeg ville helst se at ingen tok ordet, for jeg er redd for at én er nok til at det utløser en debatt som kan bli langt bredere enn noen har tenkt.

Jeg vil da høre om man kan være enig i at vi avgir følgende innstilling: Man begynner med å si noe om at den utvidede utenriks- og konstitusjonskomite og sjøfarts- og fiskerikomiteen har i fellesmøte den 24. mai behandlet utenriksministerens redegjørelse om sjøgrensespørsmålet, og uttaler:

«Idet de to komiteene legger vekt på at Regjeringen gjennom forhandlinger forsøker å nå fram til gjensidig rimelige overgangsordninger med de interesserte land, tilrår komiteene Stortinget å ta utenriksministerens redegjørelse til etterretning.»

Ingen har bedt om ordet, og jeg forstår det da slik at der er ingen som opponerer mot innstillingen slik som den er referert.

Jeg tør da be om forslag på ordfører for saken. Det blir en meget lett oppgave – den innskrenker seg til å undertegne innstillingen.

Hønsvold: Det kan formannen gjøre. Han skal undertegne innstillingen allikevel.

Wikborg: Jeg vil gjerne understreke det formannen sa om at vi bør vise den selvbeherskelse at vi overhodet ikke tar noen debatt om det – overhodet ikke nevner det i debatten. Det vil sikkert være det beste for alle.

Hegna: Det som formannen og hr. Wikborg der har sagt – kan man oppfatte det slik at det er bekreftet av dette møte?

Den utvidede utenriks- og konstitusjonskomite og sjøfarts- og fiskerikomiteen

Fellesmøte tirsdag den 24. mai 1960 kl. 11

Formannen: Vi kan jo ikke sette munnkurv på noen, men jeg vil bare understreke den henstillingen og be om at man tenker over den.

Møtet hevet kl. 12.